

Dokument ten służy wyłącznie do celów informacyjnych i nie ma mocy prawnej. Unijne instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego treść. Autentyczne wersje odpowiednich aktów prawnych, włącznie z ich preambułami, zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i są dostępne na stronie EUR-Lex. Bezpośredni dostęp do tekstów urzędowych można uzyskać za pośrednictwem linków zawartych w dokumencie

► **B** **DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/103/WE**

z dnia 16 września 2009 r.

w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności

(wersja ujednolicona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(Dz.U. L 263 z 7.10.2009, s. 11)

zmieniona przez:

Dziennik Urzędowy

	nr	strona	data
► <u>M1</u> Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2118 z dnia 24 listopada 2021 r.	L 430	1	2.12.2021

▼B**DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
2009/103/WE**

z dnia 16 września 2009 r.

**w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody
powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych
i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej
odpowiedzialności****(wersja ujednolicona)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

*Artykuł 1***Definicje**

W rozumieniu niniejszej dyrektywy:

▼M1

- 1) „pojazd” oznacza:
 - a) każdy pojazd silnikowy poruszający się na lądzie, lecz nieporuszający się po szynach, napędzany wyłącznie siłą mechaniczną, którego:
 - (i) maksymalna prędkość konstrukcyjna jest większa niż 25 km/h; lub
 - (ii) maksymalna masa netto jest większa niż 25 kg a maksymalna prędkość konstrukcyjna jest większa niż 14 km/h;
 - b) każdą przyczepę przeznaczoną do użytku z pojazdem, o którym mowa w lit. a), niezależnie od tego, czy jest przyłączona.

Bez uszczerbku dla lit. a) i b), wózki inwalidzkie przeznaczone wyłącznie do użytku przez osoby z niepełnosprawnością ruchową nie są uznawane za pojazdy, o których mowa w niniejszej dyrektywie;

- 1a) „ruch pojazdu” oznacza każde użycie pojazdu, które w czasie wypadku jest zgodne z funkcją pojazdu jako środka transportu, niezależnie od cech pojazdu i terenu, na którym pojazd mechaniczny jest używany, oraz niezależnie od tego, czy jest on nieruchomy, czy też znajduje się w ruchu;
- 2) „osoba poszkodowana” lub „poszkodowany” oznacza osobę, której przysługuje odszkodowanie z powodu szkód majątkowych lub szkód na osobie spowodowanych przez pojazdy;

▼B

- 3) „krajowe biuro ubezpieczeniowe” oznacza organizację zawodową, która jest ustanowiona zgodnie z zaleceniem nr 5 przyjętym dnia 25 stycznia 1949 r. przez Podkomitet ds. Transportu Drogowego Komitetu Transportu Lądowego Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych i który zrzesza przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe, które w danym państwie są upoważnione do zajmowania się branżą „ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej lądowych pojazdów mechanicznych”;

▼B

- 4) „terytorium, na którym pojazd normalnie przebywa” oznacza:
- a) terytorium państwa, którego tablicę rejestracyjną posiada pojazd bez względu na to, czy jest to tablica stała czy tymczasowa; lub
 - b) w przypadkach gdy nie jest wymagana rejestracja dla danego typu pojazdu, ale pojazd posiada tablicę ubezpieczeniową lub znak odpowiadający tablicy rejestracyjnej, terytorium państwa, w którym została wydana tablica ubezpieczeniowa lub znak; lub
 - c) w przypadkach gdy tablica rejestracyjna ani tablica ubezpieczeniowa, ani znak nie są wymagane dla niektórych rodzajów pojazdów, terytorium państwa, w którym mieszka na stałe właściciel pojazdu; lub
 - d) w przypadku gdy pojazd nie posiada żadnej tablicy rejestracyjnej lub posiada tablicę rejestracyjną, która nie jest przypisana albo już nie jest przypisana do tego pojazdu, a brał on udział w wypadku, terytorium państwa, w którym miał miejsce wypadek, dla celów likwidacji szkody zgodnie z art. 2 lit. a) lub zgodnie z art. 10;
- 5) „zielona karta” oznacza międzynarodowy certyfikat ubezpieczeniowy wydany w imieniu biura krajowego, zgodnie z zaleceniem nr 5 przyjętym dnia 25 stycznia 1949 r. przez Podkomitet ds. Transportu Drogowego Komitetu Transportu Lądowego Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 6) „zakład ubezpieczeń” oznacza przedsiębiorstwo, które uzyskało oficjalne zezwolenie zgodnie z art. 6 lub art. 23 ust. 2 dyrektywy 73/239/EWG;
- 7) „przedsiębiorstwo” oznacza siedzibę, agencję lub oddział zakładu ubezpieczeń, określone w art. 2 lit. c) drugiej dyrektywy Rady 88/357/EWG z dnia 22 czerwca 1988 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie i ustanowienia przepisów ułatwiających skuteczne korzystanie ze swobody świadczenia usług ⁽¹⁾;
- ▼M1**
- 8) „państwo członkowskie siedziby” oznacza „państwo członkowskie siedziby” zdefiniowane w art. 13 pkt 8 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE ⁽²⁾.

▼B*Artykuł 2***Zakres stosowania**

Artykuły 4, 6, 7 i 8 stosuje się do pojazdów normalnie przebywających na terytorium jednego z państw członkowskich:

⁽¹⁾ Dz.U. L 172 z 4.7.1988, s. 1.

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) (Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1).

▼ B

- a) z chwilą zawarcia porozumienia pomiędzy krajowymi biurami ubezpieczeniowymi oraz zgodnie z warunkami tego porozumienia, każde krajowe biuro zapewnia zaspokojenie roszczeń, zgodnie z przepisami prawa krajowego w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia, wynikających z wypadków, które miały miejsce na terytorium jego państwa, spowodowanych przez pojazdy mające stałe miejsce postoju na terytorium innego państwa członkowskiego, bez względu na to, czy takie pojazdy były ubezpieczone;
- b) od daty ustalonej przez Komisję, po upewnieniu się przez nią w bliskiej współpracy z państwami członkowskimi, że takie porozumienie zostało zawarte;
- c) na okres obowiązywania tego porozumienia.

*Artykuł 3***Obowiązek ubezpieczenia pojazdów****▼ M1**

Z zastrzeżeniem art. 5 każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie stosowne środki w celu zapewnienia, by odpowiedzialność cywilna odnosząca się do ruchu pojazdu mającego zwykle miejsce postoju na jego terytorium była objęta ubezpieczeniem.

Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do ruchu pojazdu podczas imprez i w ramach działań związanych ze sportem motorowym, w tym w wyścigów, zawodów, szkoleń, testów i pokazów w wyznaczonych strefach ograniczonego dostępu w państwie członkowskim, jeżeli państwo członkowskie zapewnia, aby organizator działań lub jakakolwiek inna strona wykupili ubezpieczenie alternatywne lub gwarancję ubezpieczeniową obejmujące szkody wyrządzone osobom trzecim, w tym widzom i innym osobom postronnym, ale niekoniecznie pokrywające szkody poniesione przez uczestniczących kierowców i szkody w ich pojazdach.

▼ B

Zakres pokrycia szkód oraz warunki ubezpieczenia zostają ustalone w ramach środków określonych w akapicie pierwszym.

Każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie stosowne środki, aby zapewnić objęcie umową ubezpieczenia również:

- a) szkód wyrządzonych na terytorium innych państw członkowskich zgodnie z obowiązującym prawem w tych państwach;
- b) szkód poniesionych przez obywateli państw członkowskich podczas bezpośredniej podróży między dwoma terytoriami, na których obowiązuje Traktat, jeśli nie ma krajowego biura ubezpieczeniowego dla terytorium, przez które następuje przejazd; w tym przypadku szkody są pokrywane zgodnie z wewnętrznymi przepisami o obowiązku ubezpieczenia obowiązującymi w państwie członkowskim, na którego terytorium pojazd przebywa normalnie.

Ubezpieczenie, o którym mowa w akapicie pierwszym, pokrywa obligatoryjnie zarówno szkody majątkowe, jak i szkody na osobie.

▼ M1*Artykuł 4***Kontrole ubezpieczenia**

1. Państwa członkowskie odstępują od kontrolowania ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej w przypadku pojazdów, które mają zwykle miejsce postoju na terytorium innego państwa członkowskiego, oraz w przypadku pojazdów, które wjeżdżają na ich terytorium z terytorium innego państwa członkowskiego i mają zwykle miejsce postoju na terytorium państwa trzeciego.

▼ M1

Państwa członkowskie mogą jednak prowadzić takie kontrole ubezpieczenia, pod warunkiem że są one niedyskryminacyjne, konieczne i proporcjonalne do osiągnięcia stawianego celu oraz:

- a) są dokonywane w ramach kontroli, której wyłącznym celem nie jest sprawdzenie ubezpieczenia; lub
- b) stanowią element ogólnego systemu kontroli na terytorium danego państwa, prowadzonych również w odniesieniu do pojazdów mających zwykle miejsce postoju na terytorium państwa członkowskiego przeprowadzającego kontrolę, i nie wymagają zatrzymywania pojazdu.

2. W stosownych przypadkach – na podstawie przepisów państwa członkowskiego, któremu podlega administrator – dane osobowe mogą być przetwarzane na potrzeby przeciwdziałania prowadzeniu pojazdów nieubezpieczonych w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie, na którego terytorium pojazd ma zwykle miejsce postoju. Przepisy te muszą być zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 ⁽¹⁾ i muszą również określać odpowiednie środki mające na celu ochronę praw, wolności i uzasadnionych interesów osoby, której te dane dotyczą.

Państwa członkowskie określają w tych środkach w szczególności dokładny cel, w jakim dane mają być przetwarzane, podają odniesienie do odpowiedniej podstawy prawnej, przestrzegają odpowiednich wymogów bezpieczeństwa i zasad konieczności, proporcjonalności i ograniczenia celu, a także określają proporcjonalny okres przechowywania danych. Dane osobowe przetwarzane zgodnie z niniejszym artykułem wyłącznie w celu kontroli ubezpieczenia są przechowywane tylko tak długo, jak jest to niezbędne do tego celu, a gdy tylko cel ten zostanie osiągnięty, w całości się je usuwa. Jeżeli kontrola ubezpieczeniowa wykazuje, że pojazd objęty jest obowiązkowym ubezpieczeniem na mocy art. 3, administrator natychmiast usuwa te dane. Gdy w drodze kontroli nie uda się ustalić, czy dany pojazd jest objęty obowiązkowym ubezpieczeniem na mocy art. 3, dane są przechowywane przez ograniczony okres nie dłuższy niż liczba dni niezbędnych do ustalenia, czy istnieje ochrona ubezpieczeniowa.

▼ B*Artykuł 5***Odstąpienie od obowiązku ubezpieczenia pojazdów**

1. Państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwo od art. 3 w stosunku do niektórych osób fizycznych lub prawnych, publicznych lub prywatnych; lista takich osób zostaje sporządzona przez dane państwo i notyfikowana innym państwom członkowskim i Komisji.

Stosując takie odstępstwo, państwo członkowskie podejmuje stosowne działania, aby zapewnić wypłatę odszkodowania za szkodę majątkową lub szkodę na osobie spowodowaną na jego terytorium oraz na terytorium innych państw członkowskich przez pojazdy należące do takich osób.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).

▼ B

W szczególności wyznacza urząd lub organ w kraju, gdzie zachodzi szkoda, odpowiedzialne za odszkodowania dla osób poszkodowanych zgodnie z przepisami tego państwa w przypadkach, gdy art. 2 lit. a) nie ma zastosowania.

Państwo członkowskie przekazuje Komisji wykaz osób zwolnionych z obowiązku ubezpieczenia oraz urzędów i organów odpowiedzialnych za wypłatę odszkodowań.

Komisja publikuje taki wykaz.

2. Państwo członkowskie może odstąpić od stosowania art. 3 w zakresie niektórych rodzajów pojazdów lub niektórych pojazdów posiadających specjalną tablicę; lista takich rodzajów pojazdów lub takich pojazdów zostaje sporządzona przez dane państwo i przekazana innym państwom członkowskim i Komisji.

W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają, aby pojazdy, o których mowa w akapicie pierwszym, były traktowane w taki sam sposób jak pojazdy, w odniesieniu do których nie spełniono obowiązku ubezpieczenia określonego w art. 3.

Funduszowi gwarancyjnemu państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek, przysługuje w takiej sytuacji roszczenie wobec funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim, w którym pojazd ma zwykle miejsce postoju.

Od dnia 11 czerwca 2010 r. państwa członkowskie przedstawiają Komisji sprawozdania z wykonywania i stosowania w praktyce niniejszego ustępu.

Komisja, po zbadaniu tych sprawozdań i o ile zajdzie taka potrzeba, przedstawi propozycje w sprawie zastąpienia lub uchylecia niniejszego odstępstwa.

▼ M1

3. Państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwo od art. 3 w odniesieniu do pojazdów czasowo lub na stałe wycofanych z ruchu i objętych zakazem ruchu, pod warunkiem że istnieje formalna procedura administracyjna lub inny możliwy do zweryfikowania środek zgodnie z prawem krajowym.

W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają, aby pojazdy, o których mowa w akapicie pierwszym, były traktowane w taki sam sposób jak pojazdy, w odniesieniu do których nie spełniono obowiązku ubezpieczenia określonego w art. 3.

Funduszowi gwarancyjnemu państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek, przysługuje w takiej sytuacji roszczenie wobec funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim, w którym pojazd ma zwykle miejsce postoju.

4. Państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwo od art. 3 w odniesieniu do pojazdów użytkowanych wyłącznie w strefach ograniczonego dostępu zgodnie ze swoim prawem krajowym.

W takim przypadku państwa członkowskie zapewniają, aby pojazdy, o których mowa w akapicie pierwszym, były traktowane w taki sam sposób jak pojazdy, w odniesieniu do których nie spełniono obowiązku ubezpieczenia określonego w art. 3.

Funduszowi gwarancyjnemu państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek, przysługuje w takiej sytuacji roszczenie wobec funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim, w którym pojazd ma zwykle miejsce postoju.

5. Państwo członkowskie może przewidzieć odstępstwo od art. 3 w odniesieniu do pojazdów niedopuszczonych do ruchu na drogach publicznych zgodnie ze swoim prawem krajowym.

▼ M1

Państwo członkowskie przewidujące odstępstwo od art. 3 w odniesieniu do pojazdów, o których mowa w akapicie pierwszym, zapewnia, aby pojazdy te były traktowane w taki sam sposób jak pojazdy, w odniesieniu do których nie spełniono obowiązku ubezpieczenia określonego w art. 3.

Funduszowi gwarancyjnemu państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek, przysługuje w takiej sytuacji roszczenie wobec funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim, w którym pojazd ma zwykle miejsce postoju.

6. Gdy państwo członkowskie odstępuje na podstawie ust. 5 od stosowania art. 3 w odniesieniu do pojazdów niedopuszczonych do ruchu na drogach publicznych, to państwo członkowskie może również odstąpić od stosowania art. 10 w odniesieniu do odszkodowania za szkody spowodowane przez takie pojazdy w strefach, które nie są publicznie dostępne ze względu na prawne lub fizyczne ograniczenie dostępu do nich, zdefiniowanych w jego prawie krajowym.

7. W odniesieniu do ust. 3–6 państwa członkowskie powiadamiają Komisję o stosowaniu odstępstwa oraz o szczegółowych rozwiązaniach dotyczących jego stosowania. Komisja publikuje wykaz tych odstępstw.

▼ B*Artykuł 6***Krajowe biuro ubezpieczeniowe**

Każde państwo członkowskie zapewnia, w przypadku gdy na jego terytorium ma miejsce wypadek spowodowany przez pojazd normalnie przebywający na terytorium innego państwa członkowskiego, uzyskanie przez krajowe biuro ubezpieczeniowe, z zastrzeżeniem zobowiązania określonego w art. 2 lit. a), informacji dotyczących:

- a) terytorium, na którym pojazd przebywa normalnie, jego tablicy rejestracyjnej, jeśli taką posiada;
- b) w zakresie, w jakim jest to możliwe, ubezpieczenia pojazdu, znajdujących się normalnie na zielonej karcie, którymi dysponuje posiadacz pojazdu, w zakresie, w jakim są one wymagane przez państwo członkowskie, na terytorium którego pojazd normalnie przebywa.

Każde państwo członkowskie zapewnia również przekazanie przez biuro informacji, o których mowa w lit. a) i b), do krajowego biura ubezpieczeniowego państwa, na terytorium którego pojazd, o którym mowa w akapicie pierwszym, przebywa normalnie.

ROZDZIAŁ 2

PRZEPISY ODNOSZĄCE SIĘ DO POJAZDÓW NORMALNIE PRZEBYWAJĄCYCH NA TERYTORIUM PAŃSTW TRZECICH*Artykuł 7***Środki krajowe odnoszące się do pojazdów normalnie przebywających na terytorium państw trzecich**

Każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie stosowne środki, aby pojazdy normalnie przebywające na terytorium państwa trzeciego, wjeżdżające na terytorium, na którym obowiązuje Traktat, mogły być dopuszczane do ruchu na terytorium jedynie gdy szkody, które mogą być spowodowane przez te pojazdy, są pokryte na całym terytorium, na którym obowiązuje Traktat, stosownie do warunków określonych przez przepisy każdego z państw członkowskich w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej w stosunku do używania pojazdów.

▼ **B***Artykuł 8***Dokumenty odnoszące się do pojazdów normalnie przebywających na terytorium państw trzecich**

1. Każdy pojazd normalnie przebywający na terytorium państwa trzeciego musi, zanim wjedzie na terytorium, na którym obowiązuje Traktat, posiadać ważną zieloną kartę albo świadectwo ubezpieczenia granicznego, stwierdzające, że pojazd jest ubezpieczony zgodnie z art. 7.

Jednak pojazdy normalnie przebywające w państwie trzecim są traktowane jak pojazdy normalnie przebywające na terytorium Wspólnoty, jeśli krajowe biura wszystkich państw członkowskich zagwarantują — każde zgodnie z przepisami swojego prawa krajowego o obowiązkowym ubezpieczeniu — rozliczenie szkód w stosunku do wypadków zachodzących na ich terytorium, a spowodowanych przez poruszające się pojazdy.

2. Po stwierdzeniu, w bliskiej współpracy z państwami członkowskimi, że zobowiązania przewidziane w ust. 1 akapit drugi zostały spełnione, Komisja ustali datę oraz rodzaje pojazdów, dla których państwo członkowskie nie będzie dłużej wymagać przedstawienia dokumentów, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy.

ROZDZIAŁ 3

KWOTY MINIMALNE OBJĘTE OBOWIĄZKOWYM UBEZPIECZENIEM▼ **MI***Artykuł 9***Kwoty minimalne**

1. Bez uszczerbku dla możliwości ustanowienia przez państwa członkowskie wyższych sum gwarancyjnych każde państwo członkowskie wymaga obowiązkowego ubezpieczenia, o którym mowa w art. 3, w zakresie następujących kwot minimalnych:

- a) w przypadku szkód na osobie: 6 450 000 EUR w odniesieniu do jednego wypadku bez względu na liczbę osób poszkodowanych lub 1 300 000 EUR w odniesieniu do jednej osoby poszkodowanej;
- b) w przypadku szkody majątkowej: 1 300 000 EUR w odniesieniu do jednego wypadku bez względu na liczbę osób poszkodowanych.

W przypadku państw członkowskich, które nie przyjęły euro, kwoty minimalne przelicza się na ich walutę krajową, stosując kurs wymiany obowiązujący na dzień 22 grudnia 2021 r., opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

2. Co pięć lat od dnia 22 grudnia 2021 r. Komisja dokonuje przeglądu kwot, o których mowa w ust. 1, zgodnie ze zharmonizowanym wskaźnikiem cen konsumpcyjnych (HICP) ustanowionym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/792 ⁽¹⁾.

Komisja przyjmuje zgodnie z art. 28b akty delegowane dotyczące dostosowania wysokości tych kwot do HICP w terminie sześciu miesięcy od zakończenia każdego pięcioletniego okresu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/792 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych oraz wskaźnika cen nieruchomości mieszkalnych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 2494/95 (Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 11).

▼ M1

W odniesieniu do państw członkowskich, które nie przyjęły euro, kwoty przelicza się na ich walutę krajową, stosując opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* kurs wymiany obowiązujący na dzień obliczenia nowych kwot minimalnych.

ROZDZIAŁ 4

ODSZKODOWANIE ZA SZKODY SPOWODOWANE PRZEZ NIEZIDENTYFIKOWANY POJAZD LUB POJAZD, W STOSUNKU DO KTÓREGO NIE SPEŁNIONO OBOWIĄZKU UBEZPIECZENIA, O KTÓRYM MOWA W ART. 3, ORAZ ODSZKODOWANIE W RAZIE NIEWYPŁACALNOŚCI**▼ B***Artykuł 10***Institucja odpowiedzialna za odszkodowanie**

1. Każde państwo członkowskie tworzy lub upoważnia instytucję mającą za zadanie wypłacanie odszkodowań, co najmniej w granicach obowiązkowego ubezpieczenia, za szkody majątkowe lub szkody na osobie spowodowane przez nieustalony pojazd lub pojazd, w stosunku do którego nie spełniono obowiązku ubezpieczenia, o którym mowa w art. 3.

▼ M1

Akapit pierwszy nie narusza prawa państw członkowskich do uznawania odszkodowania wypłacanego przez ten organ za pomocnicze lub główne, a także prawa do ustanowienia przepisów regulujących zaspokajanie roszczeń przysługujących temu organowi wobec osoby lub osób odpowiedzialnych za wypadek, i innych ubezpieczycieli lub organów zabezpieczenia społecznego zobowiązanych do wypłaty odszkodowania osobie poszkodowanej w związku z tym samym wypadkiem. Jednakże państwa członkowskie nie mogą zezwolić temu organowi na uzależnienie wypłaty odszkodowania od wykazania w jakikolwiek sposób przez osobę poszkodowaną, że osoba odpowiedzialna jest niezdolna do wypłacenia odszkodowania lub odmawia jego wypłaty.

2. Osoba poszkodowana może w każdym przypadku zwrócić się bezpośrednio do tego organu, który na podstawie informacji udzielonych na jego żądanie przez osobę poszkodowaną jest zobowiązany do udzielenia tej osobie uzasadnionej odpowiedzi dotyczącej wypłaty odszkodowania.

▼ B

Jednakże państwa członkowskie mogą wyłączyć obowiązek wypłaty odszkodowania przez powyższą instytucję osobom, które dobrowolnie wsiadły do pojazdu, który spowodował szkodę, jeżeli instytucja ta udowodni, że wiedziały one o fakcie nieubezpieczenia pojazdu.

3. Państwa członkowskie mogą ograniczyć lub wyłączyć obowiązek wypłaty odszkodowania przez tę instytucję w przypadku szkód majątkowych spowodowanych przez nieustalony pojazd.

▼ M1

Jednakże jeżeli organ ten wypłacił odszkodowanie za znaczącą szkodę na osobie na rzecz jakiejkolwiek osoby poszkodowanej w tym samym wypadku, w którym niezidentyfikowany pojazd spowodował także szkodę majątkową, państwa członkowskie nie mogą wyłączyć obowiązku wypłaty odszkodowania za szkodę majątkową na podstawie tego, że pojazd nie został zidentyfikowany. Państwa członkowskie mogą jednak wprowadzić franszyzę nieprzekraczającą 500 EUR, która obciąża osobę poszkodowaną ponoszącą taką szkodę majątkową.

▼ B

Warunki, w których szkodę na osobie uznaje się za znaczącą, ustala się na podstawie przepisów ustawowych lub administracyjnych państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek. W związku z tym państwo członkowskie może uwzględnić między innymi to, czy szkoda na osobie wymagała opieki szpitalnej.

▼ M1

4. Każde państwo członkowskie stosuje swoje przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne w zakresie wypłacania odszkodowania przez ten organ, bez uszczerbku dla dowolnej innej praktyki korzystniejszej dla osoby poszkodowanej.

Artykuł 10a

Ochrona osób poszkodowanych w odniesieniu do szkód wynikających z wypadków drogowych w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania w razie niewypłacalności zakładu ubezpieczeń

1. Każde państwo członkowskie tworzy lub upoważnia organ mający za zadanie wypłatę odszkodowań osobom poszkodowanym mającym miejsce zamieszkania na jego terytorium co najmniej do wysokości kwot obowiązkowego ubezpieczenia w odniesieniu do szkód majątkowych lub szkód na osobie spowodowanych przez pojazd ubezpieczony przez zakład ubezpieczeń, od momentu gdy ten zakład ubezpieczeń:

- a) został objęty postępowaniem upadłościowym; lub
- b) został objęty postępowaniem likwidacyjnym zdefiniowanym w art. 268 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2009/138/WE.

2. Każde państwo członkowskie podejmuje odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby organ, o którym mowa w ust. 1, dysponował wystarczającymi środkami finansowymi na wypłatę odszkodowań osobom poszkodowanym zgodnie z zasadami określonymi w ust. 10 w przypadku, gdy wypłata odszkodowania jest należna w sytuacjach przewidzianych w ust. 1 lit. a) i b). Środki te mogą obejmować wymogi dotyczące wnoszenia wkładów finansowych, pod warunkiem że nakłada się je wyłącznie na zakłady ubezpieczeń, którym państwo członkowskie nakładające te wymogi udzieliło zezwolenia.

3. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek obowiązków wynikających z art. 280 dyrektywy 2009/138/WE, każde państwo członkowskie zapewnia, aby w każdym przypadku wydania przez właściwy sąd lub inne właściwe władze nakazu lub decyzji o wszczęciu postępowania, o którym mowa w ust. 1 lit. a) lub b), w odniesieniu do zakładu ubezpieczeń, dla którego to państwo członkowskie jest państwem członkowskim siedziby, taki nakaz lub decyzja były podawane do wiadomości publicznej. Organ, o którym mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń zapewnia, aby wszystkie organy, o których mowa w ust. 1, we wszystkich państwach członkowskich zostały niezwłocznie poinformowane o tym nakazie lub decyzji.

4. Osoba poszkodowana może ubiegać się o odszkodowanie bezpośrednio od organu, o którym mowa w ust. 1.

5. Po otrzymaniu roszczenia organ, o którym mowa w ust. 1, informuje równoważny organ w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń oraz zakład ubezpieczeń objęty postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym bądź jego zarządcę lub likwidatora, zdefiniowanych odpowiednio w art. 268 ust. 1. lit. e) i f) dyrektywy 2009/138/WE, że otrzymał roszczenie od osoby poszkodowanej.

▼ M1

6. Zakład ubezpieczeń objęty postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym bądź jego zarządca lub likwidator informują organ, o którym mowa w ust. 1, o wypłacie przez ten zakład odszkodowania lub o odmowie przyjęcia odpowiedzialności względem roszczenia, które wpłynęło również do organu, o którym mowa w ust. 1.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ, o którym mowa w ust. 1, na podstawie między innymi informacji udzielonych na jego żądanie przez osobę poszkodowaną musiał złożyć osobie poszkodowanej uzasadnioną ofertę odszkodowania lub udzielić uzasadnionej odpowiedzi, o której mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, w terminie trzech miesięcy od daty zgłoszenia organowi roszczenia o odszkodowanie przez osobę poszkodowaną.

Do celów akapitu pierwszego organ:

- a) składa uzasadnioną ofertę odszkodowania, jeżeli stwierdzi, że jest zobowiązany do wypłacenia odszkodowania na podstawie ust. 1 lit. a) lub b), roszczenie nie zostało zakwestionowane, a szkoda została w części lub w całości ustalona;
- b) udziela uzasadnionej odpowiedzi na żądania zawarte w roszczeniu, jeżeli stwierdzi, że nie jest zobowiązany do wypłacenia odszkodowania na podstawie ust. 1 lit. a) lub b), odpowiedzialność została zakwestionowana lub nie została wyraźnie stwierdzona bądź szkoda nie została w całości ustalona.

8. Jeżeli zgodnie z ust. 7 akapit drugi lit. a) odszkodowanie jest należne, organ, o którym mowa w ust. 1, wypłaca osobie poszkodowanej odszkodowanie bez zbędnej zwłoki, a w każdym razie w ciągu trzech miesięcy od przyjęcia przez osobę poszkodowaną uzasadnionej oferty odszkodowania, o której mowa w ust. 7 akapit drugi lit. a).

Jeżeli szkoda została ustalona jedynie w części, wymogi dotyczące wypłaty odszkodowania określone w akapicie pierwszym stosuje się do tej ustalonej w części szkody od momentu przyjęcia odpowiadającej jej uzasadnionej oferty odszkodowania.

9. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ, o którym mowa w ust. 1, posiadał wszystkie niezbędne uprawnienia i kompetencje umożliwiające mu terminową współpracę z innymi takimi organami w innych państwach członkowskich, z organami utworzonymi lub upoważnionymi na mocy art. 25a we wszystkich państwach członkowskich oraz z innymi zainteresowanymi stronami, w tym z zakładem ubezpieczeń objętym postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym, jego zarządcą lub likwidatorem, a także z właściwymi władzami krajowymi państw członkowskich na wszystkich etapach postępowań, o których mowa w niniejszym artykule. Współpraca taka obejmuje żądanie, otrzymywanie i dostarczanie informacji, w tym w stosownych przypadkach szczegółowych informacji o konkretnych roszczeniach.

10. Jeżeli osoba poszkodowana ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie siedziby zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1, organ, o którym mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim miejsca zamieszkania osoby poszkodowanej, który wypłacił odszkodowanie osobie poszkodowanej zgodnie z art. 8, jest uprawniony do domagania się całkowitego zwrotu wypłaconej tytułem odszkodowania kwoty od organu, o którym mowa w ust. 1, mającego siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń.

▼ M1

Po otrzymaniu roszczenia o taki zwrot organ, o której mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń dokonuje wypłaty na rzecz organu, o którym mowa w ust. 1, mającego siedzibę w państwie członkowskim miejsca zamieszkania osoby poszkodowanej, który wypłacił odszkodowanie osobie poszkodowanej zgodnie z ust. 8, w rozsądnym terminie nieprzekraczającym sześciu miesięcy, chyba że organy te uzgodnią inaczej na piśmie.

Organ, który wypłacił odszkodowanie na podstawie akapitu pierwszego, wstępuje w prawa osoby poszkodowanej wobec osoby, która spowodowała wypadek, lub jej zakładu ubezpieczeń, z wyjątkiem praw osoby poszkodowanej wobec ubezpieczającego lub innej osoby ubezpieczonej, która spowodowała wypadek, w zakresie, w jakim odpowiedzialność ubezpieczającego lub osoby ubezpieczonej została pokryta przez niewypłacalny zakład ubezpieczeń zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym. Każde państwo członkowskie zobowiązane jest uznać subrogację przewidzianą przepisami innego państwa członkowskiego.

11. Ust. 1–10 pozostają bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do:

- a) uznawania odszkodowania wypłacanego przez organ, o którym mowa w ust. 1, za pomocnicze lub główne;
- b) ustanowienia przepisów regulujących zaspokajanie roszczeń w związku z tym samym wypadkiem pomiędzy:
 - (i) organem, o którym mowa w ust. 1;
 - (ii) osobą lub osobami, które są odpowiedzialne za wypadek;
 - (iii) innymi zakładami ubezpieczeń lub organami zabezpieczenia społecznego zobowiązanymi do wypłaty odszkodowania osobie poszkodowanej.

12. Państwa członkowskie nie zezwalają organowi, o którym mowa w ust. 1, na uzależnienie wypłaty odszkodowania od spełnienia jakichkolwiek innych wymogów niż wymogi określone w niniejszej dyrektywie. W szczególności państwa członkowskie nie zezwalają organowi, o którym mowa w ust. 1, na uzależnienie wypłaty odszkodowania od spełnienia wymogu, zgodnie z którym osoba poszkodowana musi wykazać, że odpowiedzialna osoba prawna lub fizyczna jest niezdolna do wypłaty odszkodowania lub odmawia jego wypłaty.

13. Organy, o których mowa w ust. 1 lub podmioty, o których mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, dążą do zawarcia, do dnia 23 grudnia 2023 r., porozumienia w celu wdrożenia niniejszego artykułu dotyczącego ich funkcji i obowiązków oraz procedur zwrotu kwot wypłaconych na podstawie niniejszego artykułu.

W tym celu każde państwo członkowskie do dnia 23 czerwca 2023 r.:

- a) tworzy lub upoważnia organ, o którym mowa w ust. 1 i uprawnia go do wynegocjowania i zawarcia takiego porozumienia; lub
- b) wyznacza podmiot oraz uprawnia go do wynegocjowania i zawarcia takiego porozumienia, którego organ, o którym mowa w ust. 1 stanie się stroną po jego utworzeniu lub upoważnieniu.

O porozumieniu, o którym mowa w akapicie pierwszym, natychmiast powiadamia się Komisję.

▼ M1

Jeżeli porozumienie, o którym mowa w akapicie pierwszym, nie zostanie zawarte do dnia 23 grudnia 2023 r., Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28b, aktów delegowanych określających zadania i obowiązki proceduralne organów, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do zwrotu wypłaconych kwot.

▼ B*Artykuł 11***Spory****▼ M1**

W razie sporu między organem, o którym mowa w art. 10 ust. 1, a ubezpieczycielem udzielającym ochrony w zakresie odpowiedzialności cywilnej o to, które z nich musi wypłacić odszkodowanie osobie poszkodowanej, państwa członkowskie podejmują właściwe środki w celu wyznaczenia jednej z tych stron jako odpowiedzialnej w pierwszej kolejności za niezwłoczną wypłatę odszkodowania osobie poszkodowanej.

▼ B

Jeżeli zostanie ostatecznie ustalone, że druga strona powinna zapłacić całość lub część odszkodowania, strona ta odpowiednio zwróci należność stronie, która dokonała wypłaty.

▼ M1

ROZDZIAŁ 5

**SZCZEGÓLNE KATEGORIE OSÓB POSZKODOWANYCH,
KLAUZULE WYŁĄCZAJĄCE, CAŁOŚCIOWOŚĆ SKŁADKI,
POJAZDY WYŚYLANE Z JEDNEGO PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO
DO DRUGIEGO****▼ B***Artykuł 12***▼ M1****Szczególne kategorie osób poszkodowanych****▼ B**

1. Bez uszczerbku dla art. 13 ust. 1 akapit drugi ubezpieczenie określone w art. 3 obejmuje odpowiedzialność z tytułu uszkodzenia ciała wszystkich pasażerów, innych niż kierowca, wynikającą z ruchu pojazdu.

2. Członkowie rodziny ubezpieczającego lub kierowcy lub każdej innej osoby, która ponosi odpowiedzialność cywilną za szkodę objętą ubezpieczeniem, o którym mowa w art. 3, nie mogą być wyłączeni, ze względu na ten związek pokrewieństwa lub powinowactwa, z możliwości skorzystania z ubezpieczenia za szkody na osobie.

3. Ubezpieczenie, o którym mowa w art. 3, obejmuje szkody na osobie oraz szkody majątkowe wyrządzone pieszym, rowerzystom i innym niezmotoryzowanym użytkownikom dróg, którzy w następstwie wypadku, w którym brał udział pojazd mechaniczny, mają prawo do odszkodowania zgodnie z krajowym prawem cywilnym.

Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku zarówno dla odpowiedzialności cywilnej, jak i wysokości odszkodowania.

▼ B*Artykuł 13***Klauzule wyłączające****▼ M1**

1. Każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia uznania za bezskuteczny każdego przepisu prawa lub postanowienia umownego zawartego w polisie ubezpieczeniowej wydanej zgodnie z art. 3 w stosunku do roszczeń poszkodowanych osób trzecich, które zostały poszkodowane w wypadku, jeżeli ten przepis prawa lub ta postanowienie umowne wyłączają z zakresu ubezpieczenia ruch pojazdu lub prowadzenie pojazdu przez:

▼ B

- a) osoby niebędące ani wyraźnie, ani w sposób dorozumiany do tego upoważnione;
- b) osoby nieposiadające prawa jazdy pozwalającego im na prowadzenie danego pojazdu;
- c) osoby, które nie przestrzegają ustawowych wymogów technicznych dotyczących stanu i bezpieczeństwa danego pojazdu.

Jednakże przepis lub postanowienie, o których mowa w lit. a) akapit pierwszy, mogą być powoływane przeciwko osobom, które dobrowolnie zajęły miejsce w pojeździe, który spowodował szkodę, jeśli zakład ubezpieczeń udowodni, że wiedziały one o tym, że pojazd ten został skradziony.

▼ M1

Państwa członkowskie mogą w odniesieniu do wypadków, do których doszło na ich terytorium, nie stosować akapitu pierwszego, jeżeli i w zakresie w jakim osoba poszkodowana może uzyskać odszkodowanie za poniesioną szkodę od organu zabezpieczenia społecznego.

▼ B

2. W przypadku pojazdów skradzionych lub uzyskanych w wyniku przemocy, państwa członkowskie mogą ustalić, że instytucja, o której mowa w art. 10 ust. 1, wypłaca odszkodowanie zamiast zakładu ubezpieczeń, na warunkach przewidzianych w ust. 1 niniejszego artykułu. Jeżeli pojazd jest zazwyczaj używany w innym państwie członkowskim, instytucja ta nie ma możliwości dochodzenia roszczeń od żadnej instytucji w tamtym państwie członkowskim.

▼ M1

Państwa członkowskie, które w przypadku pojazdów skradzionych lub uzyskanych w wyniku przemocy przewidują, że odszkodowanie wypłaca organ, o którym mowa w art. 10 ust. 1, mogą ustalić w odniesieniu do szkód majątkowych franszyzę nieprzekraczającą 250 EUR, która obciąża osobę poszkodowaną.

▼ B

3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby wszelkie przepisy prawne lub klauzule umowne zawarte w umowie ubezpieczeniowej, które wyłączają pasażera z ochrony ubezpieczeniowej na tej podstawie, że wiedział on lub powinien był wiedzieć, że kierowca pojazdu w chwili wypadku znajdował się pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego, zostały uznane za bezskuteczne w odniesieniu do roszczeń takiego pasażera.

*Artykuł 14***Całościowość składki**

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki dla zapewnienia, aby wszystkie polisy obowiązkowego ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych:

▼ B

- a) obejmowały ochroną za tę samą składkę i przez cały okres obowiązywania umowy całe terytorium Wspólnoty, łącznie ze wszystkimi okresami, kiedy pojazd pozostaje w innym państwie członkowskim w okresie obowiązywania umowy; oraz
- b) gwarantowały za tę samą składkę, w każdym państwie członkowskim, ochronę wymaganą przez prawo tego państwa lub ochronę wymaganą przez prawo państwa członkowskiego, w którym znajduje się stałe miejsce postoju pojazdu, jeżeli ochrona ta jest większa.

*Artykuł 15***Pojazdy wysłane z jednego państwa członkowskiego do drugiego****▼ M1**

1. W drodze odstępstwa od art. 13 pkt 13 lit. b) dyrektywy 2009/138/WE jeżeli pojazd został wysłany z jednego państwa członkowskiego do drugiego, za państwo członkowskie umiejscowienia ryzyka uważa się – według wyboru osoby odpowiedzialnej za ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej – albo państwo członkowskie zarejestrowania, albo, natychmiast od chwili przyjęcia dostawy przez nabywcę, państwo członkowskie przeznaczenia przez okres trzydziestu dni, nawet jeżeli pojazd nie został jeszcze formalnie zarejestrowany w państwie członkowskim przeznaczenia.

Państwa członkowskie zapewniają, aby centrum informacyjne, o którym mowa w art. 23, w państwie, w którym pojazd został zarejestrowany, centrum informacyjne w państwie członkowskim przeznaczenia, jeżeli nie są tożsame, a także centrum informacyjne w każdym innym odnośnym państwie członkowskim, takim jak państwo członkowskie, w którym doszło do wypadku lub w którym osoba poszkodowana ma miejsce zamieszkania, współpracowały ze sobą, aby udostępnić niezbędne informacje o wysłanym pojeździe posiadane przez nie zgodnie z art. 23.

▼ B

2. Jeżeli pojazd brał udział w wypadku w okresie wskazanym w ust. 1 niniejszego artykułu i nie był wtedy ubezpieczony, organ państwa członkowskiego przeznaczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1, jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania określonego w art. 9.

▼ M1*Artykuł 15a***Ochrona osób poszkodowanych w wypadkach z udziałem przyczepy ciągniętej przez pojazd**

1. W razie wypadku spowodowanego przez grupę pojazdów składającą się z pojazdu ciągnącego przyczepę gdy przyczepę tę obejmuje odrębne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, osoba poszkodowana może się ubiegać o odszkodowanie bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń, który ubezpieczył przyczepę, jeżeli:

- a) można zidentyfikować przyczepę, lecz nie pojazd, który ją ciągnął; oraz
- b) mające zastosowanie prawo krajowe stanowi, że ubezpieczyciel przyczepy wypłaca odszkodowanie.

Zakładowi ubezpieczeń, który wypłacił odszkodowanie osobie poszkodowanej, przysługuje roszczenie regresowe wobec zakładu, który ubezpieczył pojazd ciągnący przyczepę, lub do organu, o którym mowa w art. 10 ust. 1, jeżeli i w zakresie w jakim jest to przewidziane w mającym zastosowanie prawie krajowym.

▼ M1

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla mającego zastosowanie prawa krajowego przewidującego zasady korzystniejsze dla osoby poszkodowanej.

2. W razie wypadku spowodowanego przez grupę pojazdów składającą się z pojazdu ciągnącego przyczepę ubezpieczyciel przyczepy – pod warunkiem że mające zastosowanie prawo krajowe nie wymaga od niego wypłaty pełnego odszkodowania – na żądanie osoby poszkodowanej informuje ją bezzwłocznie o:

- a) danych ubezpieczyciela pojazdu ciągnącego; lub
- b) w przypadku gdy ubezpieczyciel przyczepy nie jest w stanie ustalić danych ubezpieczyciela pojazdu ciągnącego, o systemie wypłaty odszkodowania przewidzianym w art. 10.

▼ B

ROZDZIAŁ 6

OŚWIADCZENIE, FRANSZYZA, ROSZCZENIE BEZPOŚREDNIE**▼ M1***Artykuł 16***Zaświadczenie o roszczeniach odszkodowawczych z tytułu odpowiedzialności cywilnej**

Państwa członkowskie zapewniają, aby ubezpieczający miał prawo do wystąpienia w dowolnym czasie z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o roszczeniach odszkodowawczych z tytułu odpowiedzialności cywilnej dotyczących pojazdów objętych umową ubezpieczenia w okresie co najmniej pięciu ostatnich lat trwania stosunku umownego (zwanego dalej „zaświadczeniem o przebiegu ubezpieczenia”).

Zakład ubezpieczeń lub organ wyznaczony przez państwo członkowskie do zawierania obowiązkowych ubezpieczeń lub do wystawiania takich zaświadczeń wydaje ubezpieczającemu takie zaświadczenie o przebiegu ubezpieczenia w ciągu 15 dni od złożenia wniosku. W tym celu korzysta z formularza zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia.

Państwa członkowskie zapewniają, aby przy uwzględnianiu zaświadczeń o przebiegu ubezpieczenia wydanych przez inne zakłady ubezpieczeń lub inne organy, o których mowa w akapicie drugim, zakłady ubezpieczeń nie traktowały ubezpieczających w sposób dyskryminujący lub nie stosowały wyższości ich składek ze względu na ich narodowość lub wyłącznie ze względu na ich poprzednie państwa członkowskie miejsca zamieszkania.

Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy przy ustalaniu składek zakład ubezpieczeń uwzględnia zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia, traktował on zaświadczenia wydane w innych państwach członkowskich jako równoważne zaświadczeniom wydany przez zakład ubezpieczeń lub organy, o których mowa w akapicie drugim, mające siedzibę w tym samym państwie członkowskim, również w przypadku przyznawania zniżek.

Państwa członkowskie zapewniają, aby zakłady ubezpieczeń publikowały ogólny zarys swojej polityki w zakresie wykorzystywania zaświadczeń o przebiegu ubezpieczenia przy wyliczaniu wysokości składek.

Do dnia 23 lipca 2023 r. Komisja przyjmie akty wykonawcze określające w formie wzorca format i treść zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia, o którym mowa w akapicie drugim. Wzorzec ten obejmuje informacje o:

▼ M1

- a) danych zakładu ubezpieczeń lub organów wydających zaświadczenie o przebiegu ubezpieczenia;
- b) danych ubezpieczającego, włącznie z jego danymi kontaktowymi;
- c) ubezpieczonym pojeździe i numerze identyfikacyjnym pojazdu (VIN);
- d) początkowej i końcowej dacie okresu ochrony ubezpieczeniowej pojazdu;
- e) liczbie roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej uznanych w ramach umowy ubezpieczenia ubezpieczającego w okresie objętym zaświadczeniem o przebiegu ubezpieczenia, w tym o dacie każdego roszczenia;
- f) dodatkowe istotne informacje wymagane na podstawie przepisów lub praktyk stosowanych w państwach członkowskich.

Przed przyjęciem tych aktów wykonawczych Komisja konsultuje się ze wszystkimi zainteresowanymi stronami i ściśle współpracuje z państwami członkowskimi.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 28a ust. 2.

*Artykuł 16a***Narzędzia porównywania cen ubezpieczeń komunikacyjnych**

1. Państwa członkowskie mogą postanowić o certyfikacji narzędzi umożliwiających konsumentom bezpłatne porównywanie cen, taryf i zakresu ochrony ubezpieczeniowej oferowanych przez podmioty oferujące obowiązkowe ubezpieczenia, o których mowa w art. 3, jako „niezależnych narzędzi porównywania cen ubezpieczeń komunikacyjnych”, o ile spełnione zostaną warunki określone w ust. 2.
2. Narzędzie porównawcze w znaczeniu ust. 1 musi:
 - a) być funkcjonalnie niezależne od podmiotów oferujących obowiązkowe ubezpieczenia, o których mowa w art. 3, i zapewniać tym podmiotom równe traktowanie w wynikach wyszukiwania;
 - b) wyraźnie wskazywać dane właścicieli narzędzia porównawczego i obsługujących je podmiotów;
 - c) określać jasne i obiektywne kryteria, na których opiera się porównanie;
 - d) używać prostego i jednoznacznego języka;
 - e) dostarczać dokładnych i aktualnych informacji z podaniem czasu ostatniej aktualizacji;
 - f) być dostępne dla każdego podmiotu oferującego obowiązkowe ubezpieczenia, o których mowa w art. 3, udostępniać odpowiednie informacje, oraz uwzględniać szeroki zakres ofert obejmujących znaczącą część rynku ubezpieczeń komunikacyjnych, a gdy przedstawiane informacje nie stanowią pełnego obrazu tego rynku – jasno informować o tym użytkownika przed wyświetleniem wyników;

▼ M1

- g) zapewniać skuteczną procedurę zgłaszania nieprawidłowych informacji;
- h) zawierać oświadczenie, że ceny opierają się na dostarczonych informacjach i nie są wiążące dla podmiotów oferujących ubezpieczenia.

▼ B*Artykuł 17***Franszyza**

Zakłady ubezpieczeń nie mogą powoływać się na franszyzę wobec poszkodowanego w wypadku w zakresie ubezpieczenia określonego w art. 3.

*Artykuł 18***Roszczenie bezpośrednie**

Państwa członkowskie zapewniają, aby poszkodowanemu w wypadku spowodowanym przez pojazd objęty ubezpieczeniem, o którym mowa określonym w art. 3, przysługiwało bezpośrednie roszczenie wobec zakładu ubezpieczeń chroniącego sprawcę wypadku w zakresie odpowiedzialności cywilnej.

ROZDZIAŁ 7

ZASPOKAJANIE ROSZCZEŃ WYNIKAJĄCYCH Z WSZELKICH WYPADKÓW SPOWODOWANYCH PRZEZ POJAZD OBJĘTY UBEZPIECZENIEM, O KTÓRYM MOWA W ART. 3*Artykuł 19***Procedura zaspakajania roszczeń**

Państwa członkowskie wprowadzają procedurę, o której mowa w art. 22, dla roszczeń wynikających z wszelkich wypadków spowodowanych przez pojazd objęty ubezpieczeniem, o którym mowa w art. 3.

Dla wypadków, w związku z którymi likwidacja szkody mogłaby odbywać się poprzez system krajowych biur ubezpieczeniowych, o których mowa w art. 2, państwa członkowskie ustanawiają taką samą procedurę jak tę, o której mowa w art. 22.

Dla celów stosowania tej procedury wszelkie odniesienia do zakładu ubezpieczeń będą rozumiane jako odniesienia do krajowych biur ubezpieczenia.

*Artykuł 20***Przepisy szczególne dotyczące wypłaty odszkodowania poszkodowanym w następstwie wypadku w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie stałego miejsca zamieszkania**

1. Celem art. 20–26 jest ustanowienie przepisów szczególnych mających zastosowanie wobec stron poszkodowanych, uprawnionych do odszkodowania w związku ze stratą lub szkodą powstałą w wyniku wypadku, który miał miejsce w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej, spowodowaną użytkowaniem pojazdów ubezpieczonych i mających stałe miejsce postoju w państwie członkowskim.

▼B

Bez uszczerbku dla przepisów ustawodawstwa państw trzecich, dotyczących odpowiedzialności cywilnej i międzynarodowego prawa prywatnego, niniejsze przepisy stosuje się również wobec stron poszkodowanych zamieszkałych w państwie członkowskim i uprawnionych do odszkodowania w związku ze stratą lub szkodą powstałą w wyniku wypadku, który miał miejsce w państwie trzecim, którego narodowe biuro ubezpieczeniowe przyłączyło się do systemu zielonej karty, w każdym przypadku, jeżeli wypadek taki został spowodowany użytkowaniem pojazdów ubezpieczonych i mających stałe miejsce postoju w państwie członkowskim.

2. Artykuły 21 i 24 stosuje się tylko w odniesieniu do wypadków spowodowanych ruchem pojazdu:

- a) ubezpieczonego przez przedsiębiorstwo w państwie członkowskim innym niż państwo stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej; oraz
- b) mającego stałe miejsce postoju w państwie członkowskim innym niż państwo zamieszkania strony poszkodowanej.

*Artykuł 21***Przedstawiciele wyznaczeni do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń**

1. Każde państwo członkowskie podejmuje wszelkie niezbędne środki, aby zagwarantować, że wszystkie zakłady ubezpieczeń ubezpieczające ryzyka zaliczone do klasy 10 pkt A załącznika do dyrektywy 73/239/EWG, innych niż odpowiedzialność przewoźnika, wyznaczają swoich przedstawicieli w każdym państwie członkowskim innym niż to, w którym uzyskały oficjalne zezwolenie.

Przedstawiciel odpowiada za rozpatrzenie i zaspokojenie roszczeń będących wynikiem wypadku w przypadkach, o których mowa w art. 20 ust. 1.

Przedstawiciel ma miejsce zamieszkania lub jest zarejestrowany w państwie członkowskim, w którym został wyznaczony.

2. Wybór przedstawicieli zależy wyłącznie od zakładu ubezpieczeń.

Państwa członkowskie nie mogą ograniczać tego wyboru.

3. Przedstawiciel może działać na rzecz jednego lub większej liczby zakładów ubezpieczeń.

4. Przedstawiciel w związku z takimi roszczeniami gromadzi wszelkie informacje niezbędne przy zaspokojeniu roszczeń i podejmuje środki niezbędne do wynegocjowania zaspokojenia roszczeń.

Wymóg wyznaczenia przedstawiciela nie wyklucza prawa strony poszkodowanej lub jej zakładu ubezpieczeń do wszczęcia procedury sądowej bezpośrednio przeciwko osobie, która spowodowała wypadek, lub przeciwko jej zakładowi ubezpieczeń.

5. Przedstawiciele muszą posiadać wystarczające uprawnienia do reprezentowania zakładu ubezpieczeń w stosunku do stron poszkodowanych w przypadkach, o których mowa w art. 20 ust. 1, oraz do pełnego zaspokojenia ich roszczeń.

Muszą oni być zdolni do badania spraw w oficjalnym języku(-kach) państwa członkowskiego stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej.

▼B

6. Wyznaczenie przedstawicieli nie stanowi otwarcia oddziału w rozumieniu art. 1 lit. b) dyrektywy 92/49/EWG, a przedstawiciela nie uważa się za jednostkę organizacyjną w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 88/357/EWG lub za jednostkę organizacyjną w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 44/2001.

*Artykuł 22***Procedura odszkodowawcza**

Państwa członkowskie wprowadzają obowiązek — poparty odpowiednimi, skutecznymi i systematycznymi sankcjami finansowymi lub równoważnymi sankcjami administracyjnymi — zgodnie z którym w okresie trzech miesięcy od daty przedstawienia roszczenia o odszkodowanie przez stronę poszkodowaną bezpośrednio zakładowi ubezpieczeń osoby, która spowodowała wypadek, lub jego przedstawicielowi:

- a) zakład ubezpieczeń osoby, która spowodowała wypadek, lub jego przedstawiciel zobowiązany jest przedstawić uzasadnioną ofertę odszkodowania w przypadkach, gdy odpowiedzialność nie jest przedmiotem sporu, zaś szkody zostały wyliczone; lub
- b) zakład ubezpieczeń, w stosunku do którego skierowane zostało roszczenie o odszkodowanie, lub jego przedstawiciel zobowiązany jest dostarczyć uzasadnioną odpowiedź na kwestie poruszone w roszczeniu w przypadkach, gdy odpowiedzialność jest kwestionowana, nie została wyraźnie określona lub szkody nie zostały w pełni wyliczone.

Państwa członkowskie przyjmują przepisy w celu zapewnienia, w przypadku nieprzedstawienia oferty w terminie trzech miesięcy, konieczności zapłaty odsetek od kwoty odszkodowania zaoferowanego przez zakład ubezpieczeń lub przyznanego przez sąd stronie poszkodowanej.

*Artykuł 23***Centra informacyjne**

1. W celu umożliwienia stronie poszkodowanej dochodzenia odszkodowania każde państwo członkowskie ustanawia lub zatwierdza centrum informacyjne, które jest odpowiedzialne za:

- a) prowadzenie rejestru zawierającego następujące informacje:
 - (i) numery rejestracyjne pojazdów mechanicznych mających stałe miejsce postoju na terytorium danego państwa;
 - (ii) numery polis ubezpieczeniowych na użytkowanie tych pojazdów dla rodzajów ryzyk zaliczonych do klasy 10 pkt A załącznika do dyrektywy 73/239/EWG, innych niż odpowiedzialność przewoźników, a w przypadku upłynięcia okresu ważności polisy – również daty wygaśnięcia ubezpieczenia;
 - (iii) zakłady ubezpieczeń ubezpieczające użytkowanie pojazdów w zakresie rodzajów ryzyka zaliczonych do klasy 10 pkt A załącznika do dyrektywy 73/239/EWG, innych niż odpowiedzialność przewoźników, oraz przedstawicieli wyznaczonych przez te zakłady, zgodnie z art. 21 niniejszej dyrektywy, których nazwiska lub nazwy zgłasza się centrom informacji zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu;

▼ B

(iv) wykaz pojazdów, które w każdym z państw członkowskich korzystają z odstępstwa od wymogu posiadania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2;

(v) dotyczące pojazdów, o których mowa w ppkt (iv):

— nazwę władzy lub organu wyznaczonego jako odpowiedzialny zgodnie z art. 5 ust. 1 akapit trzeci za wypłacanie odszkodowań poszkodowanym stronom w przypadkach, gdy procedura przewidziana w art. 2 ust. 2 lit. a) nie ma zastosowania, jeżeli pojazd korzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 5 ust. 1 akapit pierwszy,

— nazwę organu zajmującego się pojazdami w państwie członkowskim w którym pojazdy mają stałe miejsce postoju, jeżeli pojazdy korzystają z odstępstwa przewidzianego art. 5 ust. 2;

b) lub za koordynację zbierania i rozpowszechniania tych informacji; oraz

c) za wspieranie osób uprawnionych do uzyskania informacji określonych w lit. a) ppkt (i)–(v).

Informacje określone w lit. a) ppkt (i), (ii) oraz (iii) muszą być przechowywane przez okres siedmiu lat od upływu okresu rejestracji pojazdu lub upływu okresu, na jaki zawarta została umowa ubezpieczeniowa.

▼ M1

1a. Państwa członkowskie zapewniają, aby zakłady ubezpieczeń lub inne podmioty były zobowiązane do dostarczania centrom informacyjnym informacji, o których mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (i), (ii) i (iii), i informowały je o tym, że dana polisa ubezpieczeniowa straciła ważność lub że nie obejmuje już pojazdu o danym numerze rejestracyjnym.

▼ B

2. Zakład ubezpieczeń określony w ust. 1 lit. a) pkt (iii) przekazuje centrom informacyjnym wszystkich państw członkowskich nazwiska lub nazwy i adresy przedstawicieli, których wyznaczył zgodnie z art. 21 w każdym z państw członkowskich.

3. Państwa członkowskie zapewniają, by strona poszkodowana uprawniona była przez okres siedmiu lat od wypadku do bezzwłocznego uzyskania od centrum informacyjnego państwa członkowskiego, w którym ma miejsce stałego zamieszkania, państwa członkowskiego, w którym pojazd ma stałe miejsce postoju lub państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek, do uzyskania następujących informacji:

a) nazwa i adres zakładu ubezpieczeń;

b) numer polisy ubezpieczeniowej; oraz

c) nazwa i adres przedstawiciela wyznaczonego przez zakład ubezpieczeń w państwie stałego miejsca zamieszkania strony poszkodowanej.

Centra współpracują ze sobą.

4. Centrum informacyjne dostarcza stronie poszkodowanej nazwisko i adres właściciela lub użytkownika pojazdu, jeżeli strona poszkodowana ma uzasadnione powody do uzyskania tych informacji. W celu realizacji niniejszego przepisu centrum informacyjne powinno się zwrócić w szczególności:

a) do zakładu ubezpieczeń; lub

▼B

b) do podmiotu prowadzącego rejestrację pojazdów.

Jeżeli pojazd korzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 5 ust. 1 akapit pierwszy, centrum informacyjne informuje stronę poszkodowaną o nazwie urzędu lub organu wskazanego zgodnie z art. 5 ust. 1 akapit trzeci jako odpowiedzialnego za odszkodowanie dla stron poszkodowanych w przypadkach, gdy nie ma zastosowania procedura, o której mowa w art. 2 lit. a).

Jeżeli pojazd korzysta z odstępstwa przewidzianego w art. 5 ust. 2, centrum informacyjne informuje stronę poszkodowaną o nazwie organu odpowiadającego za pojazd w kraju, w którym ma on stałe miejsce postoj.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby bez uszczerbku dla ich obowiązków wynikających z ust. 1 i 4 centra informacyjne ustanowione lub uznane zgodnie udostępniły informacje określone w tych ustępach wszystkim osobom uczestniczącym w wypadku drogowym spowodowanym przez pojazd objęty ubezpieczeniem, o którym mowa w art. 3.

▼M1

6. Przetwarzanie danych osobowych wynikające z ust. 1–5 odbywa się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679.

▼B*Artykuł 24***Organy odszkodowawcze**

1. Każde państwo członkowskie ustanawia lub zatwierdza organ odszkodowawczy odpowiedzialny za zapewnianie odszkodowań stronom poszkodowanym w przypadkach określonych w art. 20 ust. 1.

Strony poszkodowane mogą zgłaszać roszczenie do organu odszkodowawczego w ich państwie członkowskim zamieszkania:

- a) jeżeli w okresie trzech miesięcy od dnia, w którym strona poszkodowana przedstawiła swoje roszczenie o odszkodowanie zakładowi ubezpieczeń pojazdu, którego użytkowanie było powodem wypadku lub jego przedstawicielowi, zakład ubezpieczeń lub jego przedstawiciel nie dostarczył uzasadnionej odpowiedzi na kwestie poruszone w roszczeniu; lub
- b) jeżeli zakład ubezpieczeń nie wyznaczył swojego przedstawiciela w państwie członkowskim miejsca zamieszkania strony poszkodowanej zgodnie z art. 20 ust. 1. W tym przypadku strony poszkodowane mogą nie zgłaszać roszczenia organowi odszkodowawczemu, jeżeli przedstawiły roszczenie o odszkodowanie bezpośrednio zakładowi ubezpieczeń pojazdu, którego użytkowanie było powodem wypadku i jeżeli otrzymały uzasadnioną odpowiedź w okresie trzech miesięcy od daty zgłoszenia roszczenia.

Strony poszkodowane mogą nie przedstawić roszczenia organowi odszkodowawczemu, jeżeli podjęły działania prawne bezpośrednio przeciwko zakładowi ubezpieczeń.

Organ odszkodowawczy podejmuje działania w okresie dwóch miesięcy od daty zgłoszenia przez stronę poszkodowaną roszczenia o odszkodowanie, oraz kończy swoje działania, jeżeli zakład ubezpieczeń lub jego przedstawiciel udzieli następnie uzasadnionej odpowiedzi na roszczenie.

▼B

Organ odszkodowawczy bezzwłocznie informuje:

- a) zakład ubezpieczeń pojazdu, którego użytkowanie było powodem wypadku, lub jego przedstawiciela;
- b) organ odszkodowawczy w państwie członkowskim, w którym zarejestrowany jest zakład ubezpieczeń wystawiający polisę;
- c) osobę, która spowodowała wypadek, jeżeli jest znana,

że otrzymał roszczenie o odszkodowanie od strony poszkodowanej i że odpowie na nie w okresie dwóch miesięcy od zgłoszenia tego roszczenia.

Niniejszy przepis nie ma wpływu na prawo państw członkowskich do uznania odszkodowania ze strony tego organu za pomocnicze lub niepomocnicze oraz na prawo do przyjęcia przepisów dotyczących roszczeń pomiędzy tym organem a osobą lub osobami, które spowodowały wypadek, i innymi zakładami ubezpieczeń lub organami zabezpieczenia społecznego, które mają obowiązek zapewnienia odszkodowania stronie poszkodowanej w związku z tym samym wypadkiem. Państwa członkowskie nie mogą jednak dopuścić, aby organ odszkodowawczy uzależniał wypłatę odszkodowania od jakichkolwiek warunków innych niż określone w niniejszej dyrektywie, w szczególności od ustalenia przez stronę poszkodowaną w jakikolwiek sposób, że osoba odpowiedzialna nie jest w stanie lub odmawia zapłacenia odszkodowania.

2. Organ odszkodowawczy, który wypłacił odszkodowanie stronie poszkodowanej w państwie członkowskim jej miejsca zamieszkania, uprawniony jest do domagania się zwrotu kwoty wypłaconej tytułem odszkodowania od organu odszkodowawczego w państwie członkowskim, w którym zarejestrowane jest przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe, które wystawiło polisę.

Ten ostatni organ wstępuje w prawa strony poszkodowanej przeciwko osobie, która spowodowała wypadek, lub przeciwko zakładowi ubezpieczeń w zakresie, w jakim organ odszkodowawczy w państwie członkowskim miejsca zamieszkania strony poszkodowanej zapewnił odszkodowanie za poniesioną stratę lub szkodę.

Każde państwo członkowskie zobowiązane jest do uznania tego przejścia praw przewidzianego przepisami innego państwa członkowskiego.

3. Niniejszy artykuł wywołuje skutek:

- a) po zawarciu między organami odszkodowawczymi ustanowionymi lub zatwierdzonymi przez państwa członkowskie porozumienia dotyczącego ich funkcji, obowiązków i procedur dokonywania zwrotów;
- b) od daty ustalonej przez Komisję po upewnieniu się przez nią w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, że takie porozumienie zostało zawarte.

Artykuł 25

Odszkodowanie

1. Jeżeli niemożliwa jest identyfikacja pojazdu lub jeżeli w okresie dwóch miesięcy od wypadku niemożliwa jest identyfikacja zakładu ubezpieczeń, strona poszkodowana może zwrócić się o odszkodowanie do organu odszkodowawczego w państwie członkowskim, w którym zamieszkuje. Odszkodowanie wypłacane jest zgodnie z przepisami art. 9 i 10. W tym przypadku organ odszkodowawczy nabywa następujące roszczenie, na warunkach ustanowionych w art. 24 ust. 2:

▼ B

- a) w przypadku gdy nie można zidentyfikować zakładu ubezpieczeń: wobec funduszu gwarancyjnego państwa członkowskiego, w którym pojazd ma stałe miejsce postoju;
 - b) w przypadku niezidentyfikowanego pojazdu: wobec funduszu gwarancyjnego państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek;
 - c) w przypadku pojazdów z państw trzecich: wobec funduszu gwarancyjnego państwa członkowskiego, w którym miał miejsce wypadek.
2. Niniejszy artykuł stosuje się do wypadków spowodowanych przez pojazdy z państw trzecich objętych art. 7 i 8.

▼ M1*Artykuł 25a***Ochrona osób poszkodowanych w odniesieniu do szkód wynikających z wypadków drogowych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie ich miejsca zamieszkania w razie niewypłacalności zakładu ubezpieczeń**

1. Każde państwo członkowskie tworzy lub upoważnia organ mający za zadanie wypłatę odszkodowań osobom poszkodowanym zamieszkałym na jego terytorium w przypadkach, o których mowa w art. 20 ust. 1, co najmniej do wysokości kwot obowiązkowego ubezpieczenia w odniesieniu do szkód majątkowych lub szkód na osobie spowodowanych przez pojazd ubezpieczony przez zakład ubezpieczeń, od momentu gdy ten zakład ubezpieczeń:
- a) został objęty postępowaniem upadłościowym; lub
 - b) został objęty postępowaniem likwidacyjnym zdefiniowanym w art. 268 ust. 1 lit. d) dyrektywy 2009/138/WE.
2. Każde państwo członkowskie podejmuje odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby organ, o którym mowa w ust. 1, dysponował wystarczającymi środkami finansowymi na wypłatę odszkodowań osobom poszkodowanym zgodnie z zasadami określonymi w ust. 10 w przypadku, gdy wypłata odszkodowania jest należna w sytuacjach przewidzianych w ust. 1 lit. a) i b). Środki te mogą obejmować wymogi dotyczące wnoszenia wkładów finansowych, pod warunkiem że nakłada się je wyłącznie na zakłady ubezpieczeń, którym państwo członkowskie nakładające te wymogi udzieliło zezwolenia.
3. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek obowiązków wynikających z art. 280 dyrektywy 2009/138/WE, każde państwo członkowskie zapewnia, aby w każdym przypadku wydania przez właściwy sąd lub inne właściwe władze nakazu lub decyzji o wszczęciu postępowania, o którym mowa w ust. 1 lit. a) lub b), w odniesieniu do zakładu ubezpieczeń, dla którego to państwo członkowskie jest państwem członkowskim siedziby, taki nakaz lub decyzja były podawane do wiadomości publicznej. Organ, o którym mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń zapewnia, aby wszystkie organy, o których mowa w ust. 1, oraz wszystkie organy odszkodowawcze, o których mowa w art. 24, we wszystkich państwach członkowskich zostały niezwłocznie poinformowane o tym nakazie lub decyzji.
4. Osoba poszkodowana może ubiegać się o odszkodowanie bezpośrednio od organu, o którym mowa w ust. 1.

▼ M1

5. Po otrzymaniu roszczenia organ, o którym mowa w ust. 1, informuje równoważny organ w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń, organ odszkodowawczy, o którym mowa w art. 24 w państwie członkowskim miejsca zamieszkania osoby poszkodowanej oraz zakład ubezpieczeń objęty postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym bądź jego zarządcę lub likwidatora, zdefiniowanych odpowiednio w art. 268 ust. 1 lit. e) i f) dyrektywy 2009/138/WE, że otrzymała roszczenie od osoby poszkodowanej.

6. Zakład ubezpieczeń objęty postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym bądź jego zarządca lub likwidator informują organ, o którym mowa w ust. 1, o wypłacie przez ten zakład odszkodowania lub o odmowie przyjęcia odpowiedzialności względem roszczenia, które wpłynęło również do organu, o którym mowa w ust. 1.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ, o którym mowa w ust. 1, na podstawie między innymi informacji udzielonych na jego żądanie przez osobę poszkodowaną musiał złożyć osobie poszkodowanej uzasadnioną ofertę odszkodowania lub udzielić uzasadnionej odpowiedzi, o której mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, w terminie trzech miesięcy od daty zgłoszenia organowi roszczenia o odszkodowanie przez osobę poszkodowaną.

Do celów akapitu pierwszego organ:

- a) składa uzasadnioną ofertę odszkodowania, jeżeli stwierdzi, że jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania na podstawie ust. 1 lit. a) lub b), roszczenie nie zostało zakwestionowane, a szkoda została w części lub w całości ustalona;
- b) udziela uzasadnionej odpowiedzi na żądania zawarte w roszczeniu, jeżeli stwierdzi, że nie jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania na podstawie ust. 1 lit. a) lub b), odpowiedzialność została zakwestionowana lub nie została wyraźnie stwierdzona bądź szkoda nie została w całości ustalona.

8. Jeżeli zgodnie z ust. 7 akapit drugi lit. a) odszkodowanie jest należne, organ, o którym mowa w ust. 1, wypłaca osobie poszkodowanej odszkodowanie bez zbędnej zwłoki, a w każdym razie w ciągu trzech miesięcy od przyjęcia przez osobę poszkodowaną uzasadnionej oferty odszkodowania, o której mowa w ust. 7 akapit drugi lit. a).

Jeżeli szkoda została ustalona jedynie w części, wymogi dotyczące wypłaty odszkodowania, określone w akapicie pierwszym stosuje się do tej ustalonej w części szkody od momentu przyjęcia odpowiadającej jej uzasadnionej oferty odszkodowania.

9. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ, o którym mowa w ust. 1, posiadał wszystkie niezbędne uprawnienia i kompetencje umożliwiające jego terminową współpracę z innymi takimi organami w innych państwach członkowskich, z organami utworzonymi lub upoważnionymi na mocy art. 10a i organami ustanowionymi lub zatwierdzonymi na mocy art. 24 we wszystkich państwach członkowskich oraz z innymi zainteresowanymi stronami, w tym z zakładem ubezpieczeń objętym postępowaniem upadłościowym lub likwidacyjnym, jego przedstawicielem wyznaczonym do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń bądź jego zarządcą lub likwidatorem, a także z właściwymi władzami krajowymi państw członkowskich na wszystkich etapach postępowań, o których mowa w niniejszym artykule. Współpraca taka obejmuje żądanie, otrzymywanie i dostarczanie informacji, w tym w stosownych przypadkach szczegółowych informacji o konkretnych roszczeniach.

▼ M1

10. Jeżeli osoba poszkodowana ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie siedziby zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1, organ, o którym mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim miejsca zamieszkania osoby poszkodowanej, który wypłacił odszkodowanie stronie poszkodowanej zgodnie z art. 8, jest uprawniony do domagania się całkowitego zwrotu wypłaconej tytułem odszkodowania kwoty od organu, o którym mowa w ust. 1, mającym siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń.

Po otrzymaniu roszczenia o taki zwrot organ, o którym mowa w ust. 1, mający siedzibę w państwie członkowskim siedziby zakładu ubezpieczeń dokonuje wypłaty na rzecz organu, o którym mowa w ust. 1, mającym siedzibę w państwie członkowskim miejsca zamieszkania osoby poszkodowanej, który wypłacił odszkodowanie osobie poszkodowanej zgodnie z ust. 8, w rozsądnym terminie nieprzekraczającym sześciu miesięcy, chyba że organy te uzgodnią inaczej na piśmie.

Organ, który wypłacił odszkodowanie na podstawie akapitu pierwszego, wstępuje w prawa osoby poszkodowanej wobec osoby, która spowodowała wypadek, lub jej zakładu ubezpieczeń, z wyjątkiem praw osoby poszkodowanej wobec ubezpieczającego lub innej osoby ubezpieczonej, która spowodowała wypadek, w zakresie, w jakim odpowiedzialność ubezpieczającego lub osoby ubezpieczonej została pokryta przez niewypłacalny zakład ubezpieczeń zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym. Każde państwo członkowskie zobowiązane jest uznać subrogację przewidzianą przepisami innego państwa członkowskiego.

11. Ust. 1–10 pozostają bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do:

- a) uznawania odszkodowania wypłacanego przez organ, o którym mowa w ust. 1, za pomocnicze lub główne;
- b) ustanowienia przepisów regulujących zaspokajanie roszczeń w związku z tym samym wypadkiem pomiędzy:
 - (i) organem, o którym mowa w ust. 1;
 - (ii) osobą lub osobami, które są odpowiedzialne za wypadek;
 - (iii) innymi zakładami ubezpieczeń lub organami zabezpieczenia społecznego zobowiązanymi do wypłaty odszkodowania osobie poszkodowanej.

12. Państwa członkowskie nie zezwalają organowi, o którym mowa w ust. 1, na uzależnienie wypłaty odszkodowania od spełnienia jakichkolwiek innych wymogów niż wymogi określone w niniejszej dyrektywie. W szczególności państwa członkowskie nie zezwalają organowi, o którym mowa w ust. 1, na uzależnienie wypłaty odszkodowania od spełnienia wymogu, zgodnie z którym osoba poszkodowana musi wykazać, że odpowiedzialna osoba prawna lub fizyczna jest niezdolna do wypłaty odszkodowania lub odmawia jego wypłaty.

13. Organy, o których mowa w ust. 1, lub podmioty, o których mowa w akapicie drugim niniejszego ustępu, dążą do zawarcia, do dnia 23 grudnia 2023 r., porozumienia w celu wdrożenia niniejszego artykułu dotyczącego ich funkcji i obowiązków oraz procedur zwrotu kwot wypłaconych na podstawie niniejszego artykułu.

▼ M1

W tym celu każde państwo członkowskie do dnia 23 czerwca 2023 r.:

- a) tworzy lub upoważnia organ, o którym mowa w ust. 1 i uprawnia go do wynegocjowania i zawarcia takiego porozumienia; lub
- b) wyznacza podmiot oraz uprawnia go do wynegocjowania i zawarcia takiego porozumienia, którego organ, o którym mowa w ust. 1 stanie się stroną po jego utworzeniu lub upoważnieniu.

O porozumieniu, o którym mowa w akapicie pierwszym, natychmiast powiadamia się Komisję.

Jeżeli porozumienie, o którym mowa w akapicie pierwszym, nie zostanie zawarte do dnia 23 grudnia 2023 r., Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28b, aktów delegowanych określających zadania i obowiązki proceduralne organów, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do zwrotu wypłaconych kwot.

▼ B*Artykuł 26***Organ centralny****▼ M1**

Państwa członkowskie podejmują wszelkie odpowiednie środki w celu ułatwienia osobom poszkodowanym, ich ubezpieczycielom lub ich przedstawicielom prawnym terminowego dostępu do podstawowych danych niezbędnych do zaspokojenia roszczeń.

▼ B

W odpowiednich przypadkach podstawowe dane muszą być dostępne w formie elektronicznej w centralnym archiwum w każdym państwie członkowskim oraz muszą być udostępniane zainteresowanym stronom na ich wyraźny wniosek.

▼ M1*Artykuł 26a***Informacje dla osób poszkodowanych**

Państwa członkowskie, które tworzą lub upoważnią różne organy odszkodowawcze na podstawie art. 10 ust. 1, art. 10a ust. 1, art. 24 ust. 1 i art. 25a ust. 1, zapewniają, aby osoby poszkodowane miały dostęp do podstawowych informacji o możliwych sposobach ubiegania się o odszkodowanie.

▼ B*Artykuł 27***Sankcje**

Państwa członkowskie określają sankcje za naruszenie przepisów prawa krajowego, które przyjmują, wykonując niniejszą dyrektywę, i podejmują niezbędne kroki dla zapewnienia ich stosowania. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich zmianach przepisów wydanych na podstawie niniejszego artykułu najszybciej, jak to możliwe.

▼ BROZDZIAŁ 8
PRZEPISY KOŃCOWE*Artykuł 28***Przepisy krajowe**

1. Państwa członkowskie mogą zgodnie z Traktatem utrzymać lub wprowadzić w życie przepisy, które są korzystniejsze dla strony poszkodowanej od przepisów niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy.

▼ M1

Państwa członkowskie mogą wymagać ubezpieczenia komunikacyjnego spełniającego wymogi określone w niniejszej dyrektywie w odniesieniu do wszelkich urządzeń silnikowych użytkowanych na lądzie, które nie są objęte definicją „pojazdu” zawartą w art. 1 pkt 1 i do których nie stosuje się art. 3.

▼ B

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty głównych przepisów prawa krajowego, które przyjmują w obszarze objętym niniejszą dyrektywą.

▼ M1*Artykuł 28a***Procedura komitetowa**

1. Komisję wspomaga Europejski Komitet ds. Ubezpieczeń i Emerytur Pracowniczych ustanowiony na mocy decyzji Komisji 2004/9/WE ⁽¹⁾. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽²⁾.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

*Artykuł 28b***Wykonywanie przekazanych uprawnień**

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 9 ust. 2, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia 22 grudnia 2021 r.

Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 10a ust. 13 akapit czwarty i w art. 25a ust. 13 akapit czwarty, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 22 grudnia 2021 r. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji 2004/9/WE z dnia 5 listopada 2003 r. ustanawiająca Europejski Komitet ds. Ubezpieczeń i Emerytur Pracowniczych (Dz.U. L 3 z 7.1.2004, s. 34).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

▼ M1

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 9 ust. 2, art. 10a ust. 13 akapit czwarty i w art. 25a ust. 13 akapit czwarty, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa ⁽¹⁾.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 9 ust. 2, art. 10a ust. 13 akapit czwarty i art. 25a ust. 13 akapit czwarty wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie trzech miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o trzy miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

*Artykuł 28c***Ocena i przegląd**

1. Nie później niż po upływie pięciu lat od dat rozpoczęcia stosowania odpowiednio art. 10a i 25a, o których mowa w art. 30 akapit drugi, trzeci i czwarty, Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące funkcjonowania i finansowania organów, o których mowa w art. 10a i 25a, oraz współpracy między tymi organami. Do sprawozdania Komisja dołączy w stosownym przypadku wnioski ustawodawczy. W odniesieniu do finansowania tych organów sprawozdanie to musi zawierać co najmniej:
 - a) ocenę zdolności i potrzeb finansowych organów odszkodowawczych w zależności od ich potencjalnej odpowiedzialności z uwzględnieniem ryzyka niewypłacalności ubezpieczycieli komunikacyjnych na rynkach państw członkowskich;
 - b) ocenę jednolitości podejścia organów odszkodowawczych do finansowania;
 - c) jeżeli do sprawozdania będzie dołączony wniosek ustawodawczy, ocenę wpływu wkładów finansowych na składki w ramach umów ubezpieczenia komunikacyjnego.
2. Nie później niż dnia 24 grudnia 2030 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie zawierające ocenę wdrożenia niniejszej dyrektywy – z wyjątkiem elementów, których dotyczy ocena, o której mowa w ust. 1 – w szczególności odnoszącą się do:
 - a) stosowania niniejszej dyrektywy w kontekście rozwoju technologicznego, w szczególności jeśli chodzi o pojazdy autonomiczne i półautonomiczne;

⁽¹⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

▼ M1

- b) adekwatności zakresu stosowania niniejszej dyrektywy, z uwzględnieniem ryzyka wypadków, które stwarzają poszczególne pojazdy silnikowe;
- c) w formie przeglądu – skuteczności systemu wymiany informacji do celów kontroli ubezpieczeń w sytuacjach transgranicznych, w tym w razie potrzeby ocenę wykonalności korzystania w takich przypadkach z istniejących systemów wymiany informacji oraz w każdym razie analizę celów systemów wymiany informacji oraz ocenę ich kosztów; oraz
- d) stosowania przez zakłady ubezpieczeń mechanizmów, w ramach których na wysokość składek wpływa zaświadczenie o przebiegu ubezpieczenia ubezpieczających, w tym systemów bonus-malus lub zniżek za bezszkodowy przebieg ubezpieczenia.

Do sprawozdania Komisja dołączy w stosownym przypadku wniosek ustawodawczy.

▼ B*Artykuł 29***Uchylenie**

Dyrektywy 72/166/EWG, 84/5/EWG, 90/232/EWG, 2000/26/WE i 2005/14/WE, zmienione dyrektywami, o których mowa w załączniku I część A, zostają uchylone bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów transpozycji do prawa krajowego i terminów rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w załączniku I część B.

Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy zgodnie z tabelą korelacji w załączniku II.

*Artykuł 30***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

▼ M1

Art. 10a ust. 1–12 stosuje się od dnia zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 10a ust. 13 akapit pierwszy, lub od dnia rozpoczęcia stosowania aktu delegowanego Komisji, o którym mowa w art. 10a ust. 13 akapit czwarty.

Art. 25a ust. 1–12 stosuje się od dnia zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 25a ust. 13 akapit pierwszy, lub od dnia rozpoczęcia stosowania aktu delegowanego Komisji, o którym mowa w art. 25a ust. 13 akapit czwarty.

Art. 10a ust. 1–12 i art. 25a ust. 1–12 nie stosuje się jednak przed dniem 23 grudnia 2023 r.

Art. 16 akapit drugi zdanie drugie oraz akapity trzeci, czwarty i piąty stosuje się od dnia 23 kwietnia 2024 r. lub od dnia rozpoczęcia stosowania aktu wykonawczego Komisji, o którym mowa w art. 16 akapit szósty, w zależności od tego, która z tych dat będzie późniejsza.

▼ B*Artykuł 31***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

▼ **B***ZAŁĄCZNIK I*

CZĘŚĆ A

Uchylone dyrektywy i ich kolejne zmiany

(o których mowa w art. 29)

Dyrektywa Rady 72/166/EWG
(Dz.U. L 103 z 2.5.1972, s. 1)

Dyrektywa Rady 72/430/EWG
(Dz.U. L 291 z 28.12.1972, s. 162)

Dyrektywa Rady 84/5/EWG wyłącznie art. 4
(Dz.U. L 8 z 11.1.1984, s. 17)

Dyrektywa 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego wyłącznie art. 1
i Rady
(Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14)

Dyrektywa Rady 84/5/EWG
(Dz.U. L 8 z 11.1.1984, s. 17)

Załącznik I punkt IX.F Aktu Przystąpienia z 1985 r.
(Dz.U. L 302 z 15.11.1985, s. 218)

Dyrektywa Rady 90/232/EWG wyłącznie art. 4
(Dz.U. L 129 z 19.5.1990, s. 33)

Dyrektywa 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego wyłącznie art. 2
i Rady
(Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14)

Dyrektywa Rady 90/232/EWG
(Dz.U. L 129 z 19.5.1990, s. 33)

Dyrektywa 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego wyłącznie art. 4
i Rady
(Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14)

Dyrektywa 2000/26/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
(Dz.U. L 181 z 20.7.2000, s. 65)

Dyrektywa 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego wyłącznie art. 5
i Rady
(Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14)

Dyrektywa 2005/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
(Dz.U. L 149 z 11.6.2005, s. 14)

CZĘŚĆ B

Wykaz terminów transpozycji do prawa krajowego i rozpoczęcia stosowania

(o których mowa w art. 29)

Dyrektywa	Termin transpozycji	Data rozpoczęcia stosowania
72/166/EWG	31 grudnia 1973 r.	—
72/430/EWG	—	1 stycznia 1973 r.
84/5/EWG	31 grudnia 1987 r.	31 grudnia 1988 r.
90/232/EWG	31 grudnia 1992 r.	—
2000/26/WE	19 lipca 2002 r.	19 stycznia 2003 r.
2005/14/WE	11 czerwca 2007 r.	—

ZALĄCZNIK II

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/EWG	Dyrektywa 2000/26/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1 pkt 1–3				art. 1 pkt 1–3
art. 1 pkt 4 tiret pierwsze				art. 1 pkt 4 lit. a)
art. 1 pkt 4 tiret drugie				art. 1 pkt 4 lit. b)
art. 1 pkt 4 tiret trzecie				art. 1 pkt 4 lit. c)
art. 1 pkt 4 tiret czwarte				art. 1 pkt 4 lit. d)
art. 1 pkt 5				art. 1 pkt 5
art. 2 ust. 1				art. 4
art. 2 ust. 2 wyrażenie wprowadzające				art. 2 wyrażenie wprowadzające
art. 2 ust. 2 tiret pierwsze				art. 2 lit. a)
art. 2 ust. 2 tiret drugie				art. 2 lit. b)
art. 2 ust. 2 tiret trzecie				art. 2 lit. c)
art. 3 ust. 1 zdanie pierwsze				art. 3 akapit pierwszy
art. 3 ust. 1 zdanie drugie				art. 3 ust. 1 akapit drugi
art. 3 ust. 2 wyrażenie wprowadzające				art. 3 akapit trzeci wyrażenie wprowadzające
art. 3 ust. 2 tiret pierwsze				art. 3 akapit trzeci lit. a)
art. 3 ust. 2 tiret drugie				art. 3 akapit trzeci lit. b)
art. 4 wyrażenie wprowadzające				art. 5 ust. 1 akapit pierwszy
art. 4 lit. a) akapit pierwszy				art. 5 ust. 1 akapit pierwszy
art. 4 lit. a) akapit drugi zdanie pierwsze				art. 5 ust. 1 akapit drugi
art. 4 lit. a) akapit drugi zdanie drugie				art. 5 ust. 1 akapit trzeci

▼B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/EWG	Dyrektywa 2000/26/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 4 lit. a) akapit drugi zdanie trzecie				art. 5 ust. 1 akapit czwarty
art. 4 lit. a) akapit drugi zdanie czwarte				art. 5 ust. 1 akapit piąty
art. 4 lit. b) akapit pierwszy				art. 5 ust. 2 akapit pierwszy
art. 4 lit. b) akapit drugi zdanie pierwsze				art. 5 ust. 2 akapit drugi
art. 4 lit. b) akapit drugi zdanie drugie				art. 5 ust. 2 akapit trzeci
art. 4 lit. b) akapit trzeci zdanie pierwsze				art. 5 ust. 2 akapit czwarty
art. 4 lit. b) akapit trzeci zdanie drugie				art. 5 ust. 2 akapit piąty
art. 5 wyrażenie wprowadzające				art. 6 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające
art. 5 tiret pierwsze				art. 6 akapit pierwszy lit. a)
art. 5 tiret drugie				art. 6 akapit pierwszy lit. b)
art. 5 wyrażenie końcowe				art. 6 akapit drugi
art. 6				art. 7
art. 7 ust. 1				art. 8 ust. 1 akapit pierwszy
art. 7 ust. 2				art. 8 ust. 1 akapit drugi
art. 7 ust. 3				art. 8 ust. 2
art. 8				—
	art. 1 ust. 1			art. 3 akapit czwarty
	art. 1 ust. 2			art. 9 ust. 1
	art. 1 ust. 3			art. 9 ust. 2
	art. 1 ust. 4			art. 10 ust. 1
	art. 1 ust. 5			art. 10 ust. 2

▼B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/ EWG	Dyrektywa 2000/26/ WE	Niniejsza dyrektywa
	art. 1 ust. 6			art. 10 ust. 3
	art. 1 ust. 7			art. 10 ust. 4
	art. 2 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające			art. 13 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające
	art. 2 ust. 1 tiret pierwsze			art. 13 ust. 1 akapit pierwszy lit. a)
	art. 2 ust. 1 tiret drugie			art. 13 ust. 1 akapit pierwszy lit. b)
	art. 2 ust. 1 tiret trzecie			art. 13 ust. 1 akapit pierwszy lit. c)
	art. 2 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie końcowe			art. 13 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające
	art. 2 ust. 1 akapit drugi i trzeci			art. 13 ust. 1 akapit drugi i trzeci
	art. 2 ust. 2			art. 13 ust. 2
	art. 3			art. 12 ust. 2
	art. 4			—
	art. 5			—
	art. 6			—
		art. 1 akapit pierwszy		art. 12 ust. 1
		art. 1 akapit drugi		art. 13 ust. 3
		art. 1 akapit trzeci		—
		art. 1a zdanie pierwsze		art. 12 ust. 3 akapit pierwszy
		art. 1a zdanie drugie		art. 12 ust. 3 akapit drugi
		art. 2 wyrażenie wprowadzające		art. 14 wyrażenie wprowadzające
		art. 2 akapit pierwszy		art. 14 lit. a)
		art. 2 akapit drugi		art. 14 lit. b)

▼ B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/EWG	Dyrektywa 2000/26/WE	Niniejsza dyrektywa
		art. 3		—
		art. 4		art. 11
		art. 4a		art. 15
		art. 4b zdanie pierwsze		art. 16 akapit pierwszy
		art. 4b zdanie drugie		art. 16 akapit drugi
		art. 4c		art. 17
		art. 4d	art. 3	art. 18
		art. 4e akapit pierwszy		art. 19 akapit pierwszy
		art. 4e akapit drugi zdanie pierwsze		art. 19 akapit drugi
		art. 4e akapit drugi zdanie drugie		art. 19 akapit trzeci
		art. 5 ust. 1		art. 23 ust. 5
		art. 5 ust. 2		—
		art. 6		—
			art. 1 ust. 1	art. 20 ust. 1
			art. 1 ust. 2	art. 20 ust. 2
			art. 1 ust. 3	art. 25 ust. 2
			art. 2 wyrażenie wprowadzające	—
			art. 2 lit. a)	art. 1 pkt 6
			art. 2 lit. b)	art. 1 pkt 7
			art. 2 litery c), d) i e)	—
			art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze	art. 21 ust. 1 akapit pierwszy
			art. 4 ust. 1 zdanie drugie	art. 21 ust. 1 akapit drugi

▼ B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/EWG	Dyrektywa 2000/26/WE	Niniejsza dyrektywa
			art. 4 ust. 1 zdanie trzecie	art. 21 ust. 1 trzecie akapit
			art. 4 ust. 2 zdanie pierwsze	art. 21 ust. 2 akapit pierwszy
			art. 4 ust. 2 zdanie drugie	art. 21 ust. 2 akapit drugi
			art. 4 ust. 3	art. 21 ust. 3
			art. 4 ust. 4 zdanie pierwsze	art. 21 ust. 4 akapit pierwszy
			art. 4 ust. 4 zdanie drugie	art. 21 ust. 4 akapit drugi
			art. 4 ust. 5 zdanie pierwsze	art. 21 ust. 5 akapit pierwszy
			art. 4 ust. 5 zdanie drugie	art. 21 ust. 5 akapit drugi
			art. 4 ust. 6	art. 22
			art. 4 ust. 7	—
			art. 4 ust. 8	art. 21 ust. 6
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy wyrażenie wprowadzające
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) wyrażenie wprowadzające	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) wyrażenie wprowadzające
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 1	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (i)
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 2	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (ii)
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 3	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (iii)

▼B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/EWG	Dyrektywa 2000/26/WE	Niniejsza dyrektywa
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 4	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (iv)
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 5 wyrażenie wprowadzające	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (v) wyrażenie wprowadzające
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 5 ppkt (i)	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (v) tiret pierwsze
			art. 5 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) pkt 5 ppkt (ii)	art. 23 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) ppkt (v) tiret drugie
			art. 5 ust. 1 akapit drugi	art. 23 ust. 1 akapit drugi
			art. 5 ust. 2, 3 i 4	art. 23 ust. 2, 3 i 4
			art. 5 ust. 5	art. 23 ust. 6
			art. 6 ust. 1	art. 24 ust. 1
			art. 6 ust. 2 akapit pierwszy	art. 24 ust. 2 akapit pierwszy
			art. 6 ust. 2 akapit drugi zdanie pierwsze	art. 24 ust. 2 akapit drugi
			art. 6 ust. 2 akapit drugi zdanie drugie	art. 24 ust. 2 akapit trzeci
			art. 6 ust. 3 akapit pierwszy	art. 24 ust. 3
			art. 6 ust. 3 akapit drugi	—
			art. 6a	art. 26
			art. 7 wyrażenie wprowadzające	art. 25 ust. 1 wyrażenie wprowadzające
			art. 7 lit. a)	art. 25 ust. 1 lit. a)

▼B

Dyrektywa 72/166/EWG	Dyrektywa 84/5/EWG	Dyrektywa 90/232/ EWG	Dyrektywa 2000/26/ WE	Niniejsza dyrektywa
art. 9	art. 7	art. 7	art. 7 lit. b) art. 7 lit. c) art. 8 art. 9 art. 10 ust. 1–3 art. 10 ust. 4 art. 10 ust. 5 art. 11 art. 12 art. 13	art. 25 ust. 1 lit. b) art. 25 ust. 1 lit. c) — — — art. 28 ust. 1 art. 28 ust. 2 art. 29 art. 30 art. 27 art. 31 załącznik I załącznik II